ECLI:LV:RAT:2018:0706.C30658116.2.S
Lieta Nr. C30658116
Lietas arhīva Nr. CA-0185-18/10

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2018. gada 6. jūlijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Arnis Dundurs
tiesnese Ineta Ozola
tiesnese Svetlana Beļajeva
ar sekretāri Ullu Ābolu
piedaloties atbildētājas AAS "BTA Baltic Insurance Company" pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei Jeļenai Alfejevai

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu vienkāršotās procedūras lietā AB "Lietuvos draudimas" maza apmēra prasībā pret AAS "BTA Baltic Insurance Company" par zaudējumu piedziņu sakarā ar AB "Lietuvos draudimas" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017. gada 7. februāra spriedumu.

A p r a k s t o š ā

[1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017. gada 7. februāra spriedumu nospriests noraidīt AB "Lietuvos draudimas" maza apmēra prasību pret AAS "BTA Baltic Insurance Company" par zaudējumu piedziņu.

Spriedums pamatots ar šādiem apsvērumiem.

[1.1] Tiesa konstatējusi, ka 2007. gada 19. aprīlī Latvijā ceļu satiksmes negadījumā ticis bojāts UAB "Alga" piederošais transportlīdzeklis "Volvo", valsts reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, kas bijis apdrošināts ar transportlīdzekļu brīvprātīgo apdrošināšanu (Kasko) apdrošināšanas sabiedrībā AB "Lietuvos draudimas", kura, pamatojoties uz apdrošināšanas līgumu, izmaksājusi apdrošināšanas atlīdzību 2055,80 *euro* apmērā par minētā transportlīdzekļa bojājumiem.

Avārija notikusi transportlīdzekļa "Audi", valsts reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, vadītāja vainas dēļ, kura civiltiesiskā atbildība bijusi apdrošināta apdrošināšanas sabiedrībā "BTA Baltic Insurance Company".

2011. gada 10. janvārī AAS "BTA Baltic Insurance Company" atteikusies apmierināt AB "Lietuvos draudimas" iesniegto pretenziju par zaudējumu atlīdzināšanu 2055,80 *euro*. Atteikums pamatots ar apstākli, ka minētais ceļu satiksmes negadījums nav uzskatāms par apdrošināšanas gadījumu, jo nepastāv transportlīdzekļa bojājumu fotoattēli un remonta rēķinā nav informācijas par bojāto transportlīdzekli.

Prasības pieteikumā lūgts piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai zaudējumus 2055,80 *euro* apmērā, tiesāšanās izdevumus, kā arī lūgts noteikt tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6 % gadā no piedzītās, bet neatmaksātās pamatparāda summas.

[1.2] Tiesa nodibinājusi, ka prasība celta par zaudējumiem, ko prasītāja izmaksājusi cietušā transportlīdzekļa īpašniekam kā apdrošināšanas atlīdzību. Atbildētāja 2011. gada 10. janvārī pieņēmusi lēmumu atteikt prasītājai izmaksāt zaudējumus par izmaksāto apdrošināšanas atlīdzību.

Atsaucoties uz Civillikuma 1893. pantu par saistību tiesību noilguma termiņu, tiesa norādījusi, ka no apdrošināšanas līguma izrietošās tiesiskās attiecības regulē speciālās tiesu normas - likums „Par apdrošināšanas līgumu". Norādījusi, ka saskaņā ar minētā likuma 32. panta otro daļu saistību tiesības, kas izriet no apdrošināšanas līguma, izbeidzas, ja persona tās neizmanto divu gadu laikā. Tiesa atzinusi, ka likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 32. panta otrā daļa attiecas uz visām prasībām, kas izriet no apdrošināšanas līguma pēc apdrošināšanas gadījuma iestāšanās.

[1.3] Tiesa atzinusi, ka konkrētajā gadījumā prasības noilgums sācies pēc 2011. gada 10. janvārī pieņemtā lēmuma par atteikumu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību. Nekonstatējot, ka pēc šī datuma prasītāja būtu vērsusies pie atbildētājas ar iebildumiem par minēto lēmumu, vai būtu veikusi kādas citas darbības atbildētājas lēmuma apstrīdēšanai un savu interešu īstenošanai, tiesa atzinusi, ka konkrētajā gadījumā prasītājas prasības tiesība izbeigusies 2013. gada 10. janvārī.

Tā kā prasība tiesā celta tikai 2016. gada 6. jūnijā, pārkāpjot materiālo tiesību normā noteikto noilguma termiņu, kas tāpēc nav atjaunojams, tiesa secinājusi, ka konkrētajā gadījumā prasības celšanas noilguma termiņa nokavēšana ir pamats prasības noraidīšanai.

Līdz ar to tiesa nav vērtējusi citus pušu norādītos argumentus, apsvērumus, kā arī iesniegtos rakstveida pierādījumus.

[2] Par minēto tiesas spriedumu prasītāja AB "Lietuvos draudimas" iesniegusi apelācijas sūdzību, lūdzot pārsūdzēto spriedumu atcelt un celto prasību – apmierināt. Sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[2.1] Tiesa prasību noraidījusi, piemērojot likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 32. panta otro daļu, kura norāda, ka citas saistību tiesības, kuras izriet no apdrošināšanas līguma, beidzas, ja persona tās neizmanto divu gadu laikā.

Tādā veidā tiesa novirzījusies no tiesu prakses atbilstoši Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014. gada 12. marta spriedumam lietā Nr. SKC-184/2014. Šajā spriedumā izskaidrots, ka likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 32. panta otrā daļa piemērojama citām saistībām, tādām kā saistības maksāt apdrošināšanas prēmiju. Bet tiesībām apstrīdēt apdrošinātāja lēmumu atteikties maksāt apdrošināšanas atlīdzību piemērojams Civillikuma 1895. pantā paredzētais desmit gadu noilguma termiņš.

Līdz ar to termiņš prasības celšanai nav nokavēts.

[2.2] Saskaņā ar Lietuvas Republikas Civilkodeksa 6.1015. pantu apdrošinātājam, kas ir izmaksājis apdrošināšanas atlīdzību, pāriet

tiesības prasīt izmaksātās summas no personas, kas ir atbildīga par nodarīto kaitējumu. Saskaņā ar minētā panta otro daļu prasījuma tiesības, kas pārgājušas apdrošinātājam, jāīsteno, ievērojot noteikumus, kuri nosaka apdrošinātāja (labuma guvēja) un par kaitējumu atbildīgās personas attiecības.

Līdz ar to prasītāja no cietušās personas pārņem visas tiesības un pienākumus un var prasīt apdrošināšanas atlīdzību uz tādiem pašiem noteikumiem, kā cietusī persona, un konkrētajā lietā jāpiemēro Latvijas Republikas likumus attiecībā uz prasītāju kā uz cietušo personu, nevis kā apdrošinātāju.

[3] Tiesas sēdē atbildētājas AAS "BTA Baltic Insurance Company" pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Jeļena Alfejeva uzskatīja apelācijas sūdzību par nepamatotu un lūdza prasību noraidīt.

Atbilstoši prasītājas AB "Lietuvos draudimas" lūgumam lieta tika izskatīta bez tās pārstāvja klātbūtnes.

M o t ī v u d a ļ

[4] Civillietu tiesas kolēģija, uzklausījusi lietas dalībnieku, pārbaudījusi un novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus, atzīst, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota un prasība ir noraidāma šādu apsvērumu dēļ.

[4.1] AB "Lietuvos draudimas" kā Lietuvas Republikas komersants prasības tiesības ir ieguvusi uz savā mītneszemē noslēgtā brīvprātīgās apdrošināšanas līguma pamata. Proti, Lietuvas Republikas Civilkodeksa 6.1015. panta pamata, no kura izriet, ka apdrošinātājam, kas ir izmaksājis apdrošināšanas atlīdzību, pāriet tiesības prasīt izmaksātās summas no personas, kas ir atbildīga par nodarīto kaitējumu, un šīs prasījuma tiesības, kas pārgājušas apdrošinātājam, ir jāīsteno, ievērojot noteikumus, kas nosaka apdrošinātāja (labuma guvēja) un par kaitējumu atbildīgās personas attiecības.

Citiem vārdiem, šeit konstatējama Lietuvas likumos norādītā subrogācija, proti, prasības tiesības pārņemšana cietušās personas vietā uz tādiem pašiem noteikumiem, kas regulē attiecības starp apdrošināto (saņēmēju), šai gadījumā – UAB "Alga" un personu, kura ir atbildīga par zaudējumu.

[4.2] Ceļu satiksmes negadījumā vainīgā persona savu civiltiesisko atbildību ir apdrošinājusi AAS "BTA Baltic Insurance Company", un uz šī pamata subrogācijas ceļā iegūtās prasījuma tiesības Lietuvas juridiskā persona vērš pret AAS "BTA Baltic Insurance Company, norādot uz Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2000/26/EK 4. panta sestās daļas a) punktu.

Direktīvas 2000/26/EK 4. pantā ar nosaukumu "Atlīdzības prasību administrēšanas pārstāvji" ir paredzēts:

"[..] 6. Dalībvalstis, nosakot attiecīgus efektīvus un sistemātiskus finansiālus vai līdzvērtīgus administratīvus sodus, trijos mēnešos pēc dienas, kad cietusī persona ir iesniegusi kompensācijas prasību vai nu tieši tās personas, kura ir izraisījusi negadījumu, apdrošināšanas sabiedrībai, vai tās atlīdzības prasību administrēšanas pārstāvim, paredz pienākumu

a) tās personas, kura ir izraisījusi negadījumu, apdrošināšanas sabiedrībai vai tās atlīdzības prasību administrēšanas pārstāvim piedāvāt pamatotu kompensāciju gadījumos, kad atbildība nav apstrīdama, un ciestie zaudējumi ir noteikti [..]."

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka minētie noteikumi šajā gadījumā nav piemērojami, jo, kā pamatoti iebilst atbildētāja – zaudējumu noteikšanas aktā nav norādīts konkrētais bojātais transportlīdzkelis, nav iesniegti arī fotouzņēmumi, kas ļautu šo nepilnību novērst un, visbeidzot, apdrošinātājam AAS "BTA Baltic Insurance Company" nav bijusi iespēja pārbaudīt bojātā transportlīdzekļa stāvokli, kas vistiešākā mērā ir saistīts ar atlīdzības noteikšanu.

[4.3] Prasītāja kļūdaini uzskata, ka tikai Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 35. pants piešķir apdrošinātājam tiesības neizmaksāt apdrošināšanas atlīdzību, jo likums nosaka arī virkni apdrošināšanas atlīdzības izmaksas priekšnosacījumu.

Atbilstoši Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 39. panta pirmajai daļai šādi priekšnosacījumi ir: 1) noskaidrota ceļu satiksmes negadījumā zaudējumu nodalījušās personas vaina, vai ir zināma ceļu satiksmes negadījumā zaudējumu nodarījusī persona un 2) pastāv iespējamība aprēķināt zaudējumus.

Nav strīda, ka ceļu satiksmes negadījuma fakts Latvijā fiksēts 2007. gada 19. aprīlī, savukārt minētā likuma 36. panta piektā daļa redakcijā no 2004. gada 1. maijam līdz 2007. gada 31. oktobrim paredzēja, ka personām, kuru transportlīdzeklim ceļu satiksmes negadījumā nodarīts zaudējums, ir pienākums saglabāt transportlīdzekli tādā stāvoklī, kādā tas bija pēc ceļu satiksmes negadījuma, līdz laikam, kad to šajā likumā noteiktajā kārtībā apskatīs tā apdrošinātāja, kas apdrošinājis zaudējumu nodarījuša transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, eksperts, vai arī līdz tam laikam, kad tiek saņemts atteikums veikt apskati.

Līdz ar to pamatoti ir atbildētājas iebildumi, ka nevar vērsties pie apdrošinātāja ar prasījumu veikt apdrošināšanas atlīdzības izmaksu situācijā, kad ne tikai nav izpildīts likumā noteiktais pienākums – tas ir, apdrošinātājam nav dota iespēja apskatīt bojāto transportlīdzekli un noteikt zaudējumu apmēru, bet pat nepastāvot bojātā transportlīdzekļa fotoattēliem un remonta rēķinā neierakstot bojātā transportlīdzekļa datus.

Tādi paši apdrošināšanas atlīdzības atlīdzināšanas priekšnosacījumi ir paredzēti 2000. gada 16. maija Direktīvā 2000/26/EK, uz kuru ir atsaukusies prasītāja savā prasības pieteikumā.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pierādījumu acīmredzamas nepietiekamības dēļ prasītājas ciestie zaudējumi Direktīvas 2000/26/EK izpratnē nav nodibināti.

[4.4] Arī atsaukšanās uz apelācijas sūdzībā norādīto Augstākās tiesas spriedumu lietā Nr. SKC-184/2014 nedod pamatu prasības apmierināšanai.

Kā pamatoti norādīts atbildētājas rakstveida iebildumos – "[..] ir svarīgi, ka judikatūrā nostiprinātas juridiskās tēzes jeb tās pašas tiesas vai augstākas nacionālās tiesu instances, starptautisko tiesu tiesību normu piemērošanas un interpretācijas praksi jāņem vērā tikai tad, ja izšķiramā strīda faktisko un tiesisko apstākļu vērtējošās salīdzināšanas ceļā tiek konstatēts to saturisks identiskums (būtiska līdzība) ar iepriekš jau izspriestas lietas apstākļiem (sk. Augstākās tiesas 2017. gada 17. marta sprieduma lietā Nr. SKC-90/2017 (C33188110) 3. punktu, Augstākās tiesas 2017. gada 27. jūnija lēmuma lietā Nr. C32336415 SKC-1299/2017 5.1. punktu).

Tas nozīmē, ka „[..] nevar izspriest lietu pēc būtības uz kāda cita tiesas nolēmuma, lai arī pieņemta pamata [..]" (sk. Augstākās tiesas Senāta 2007. gada 4. oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-722), jo nav pieļaujama līdzīgā tiesiskā strīdā atsauce uz konkrētu lietu kā tiesu praksi, neatklājot agrāk taisītā spriedumā ietverto apsvērumu saturu un neminot, kā izšķiramā strīda apstākļi sasaucas ar iepriekš izskatītajā lietā pastāvējušiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem (Augstākās tiesas Senāta 2007. gada 28. februāra spriedumu lietā Nr. SKC-89).

Papildus minētajam kā atbildētāja norādījusi savos paskaidrojumos pirmajā instancē, LR Augstākā tiesa 2016. gada 5. maijā – tas ir, jau pēc prasītājas norādītā sprieduma Nr. SKC-184/2014 pieņemšanas, nesaskatot materiālo normu nepareizu piemērošanu, civillietā Nr. C30708612 ir pieņēmusi lēmumu atstāt spēkā Rīgas apgabaltiesas spriedumu par to, ka prasītājam tiesības celt prasību pret apdrošinātāju saistībā ar atteikumu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību pastāv noilguma termiņā, kurš saskaņā ar likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 32. panta otro daļu ir 2 gadi no brīža, kad saņemts paziņojums par atteikumu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību. [..]"

[4.5] Civillietu tiesas kolēģija secina, ka arī Lietuvas likumos noteiktā prasījuma tiesība AB "Lietuvos draudimas" ir noilgusi, jo saskaņā ar Lietuvas Civilkodeksa 1.125. pantu attiecībā uz prasībām, kas izriet no apdrošināšanas tiesiskajām attiecībām, tiek piemērots saīsināts viena gada noilgums (7. punkts), bet attiecībā uz prasībām par zaudējumu atlīdzināšanu tiek piemērots trīs gadu noilguma periods (8. punkts).

Turklāt saskaņā ar Lietuvas Civilkodeksa 1.128. pantu personas aizstāšana prasījumā neietekmē pienākumus prasījuma iesniegšanai – termiņus un to aprēķināšanas kārtību, ja vien likumos nav paredzēts citādi.

Pamatota ir atbildētājas norāde rakstveida paskaidrojumos, ka Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām, (Roma II) 19. pants nosaka, ka, ja personai "kreditoram" ir ārpuslīgumisks prasījums pret citu personu "parādnieku" un trešā persona, izpildot attiecīgo pienākumu, faktiski ir apmierinājusi kreditora prasījumu, tiesību akti, ar ko reglamentē trešās personas pienākumu apmierināt kreditora prasījumu, ir tie, ar kuriem nosaka, vai un ciktāl attiecīgā trešā persona ir tiesīga izmantot pret parādnieku tās tiesības, kas kreditoram bija attiecībā pret parādnieku saskaņā tiesību aktiem, kuri reglamentē viņu attiecības.

Proti, šajā gadījumā "kreditors" ir UAB "Alga", kuram pieņem prasījumu tiesību esamību pret ceļu satiksmes negadījuma izraisītāju un attiecīgi viņa atbildības apdrošinātāju. Savukārt, uzskatot, ka, izmaksājot apdrošināšanas atlīdzību "trešā persona", kas šajā gadījumā ir prasītāja, faktiski ir apmierinājusi "kreditora" prasījumu, prasītājas tiesībām saņemt apmierinājumu no ceļu satiksmes negadījuma izraisītāja ir piemērojams Lietuvas Civilkodeksa noteiktais noilguma termiņš, kurš šajā lietā acīmredzami ir notecējis.

Tādējādi pamatoti ir atbildētājas iebildumi, ka, atzīstot prasītājas prasījuma tiesības prasīt zaudējumu atlīdzināšanu no vainīgā, pamatojoties uz Lietuvas Civilkodeksu, vienlaikus jāpiemēro šī kodeksa regulējums par termiņu, kādā šīs tiesības ir spēkā, konstatējot, ka prasītājas prasījuma tiesības jau ir izbeigušās.

[4.6] Pie šādiem apstākļiem Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība ir noraidāma pilnīgi, savukārt apelācijas sūdzībā izteiktie argumenti nedod pamatu pretēju secinājumu izdarīšanai.

Lai arī tiesa nav devusi pilnīgu vērtējumu tam juridiskajam pamatojumam, ko savā pieteikumā ir minējusi prasītāja, apelācijas instances tiesa secina, ka pēc būtības pārsūdzētais tiesas spriedums ir pareizs un nav pamata pirmās instances tiesas spriedumam pretēja sprieduma taisīšanai šajā lietā.

[5] Atbilstoši Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punkta a) apakšpunktam ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 8500 *euro*, atlīdzināmi faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas.

Tā paša panta trešā daļa nosaka, ka, ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

Ņemot vērā, ka prasības summa ir 2055,80 *euro* un 30 procenti no tās sastāda 616,74 *euro*, Civillietu tiesas kolēģija pilnībā apmierina atbildētājas lūgumu par Civilprocesa likuma 44. panta pirmajā daļā minēto izdevumu atlīdzināšanu, jo tas nepārsniedz likumā noteikto robežu un ir pamatots ar lietā iesniegto 2018. gada 8. jūnija maksājuma uzdevumu Nr. I414333 par 605 *euro* pārskaitīšanu zvērinātai advokātei Jeļenai Alfejevai pēc rēķina Nr. 416/2018 07.06.2018 (JS-40816/01-16/1).

[6] Atbilstoši Civilprocesa likuma 42. pantam, ja prasību noraida, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos.

Lietā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas paziņojumu un pavēstu piegādāšanu un tulkošanu pavisam 16,31 *euro* apmērā. Tā kā prasītāja lietā jau apmaksājusi ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro* apmērā, tad no prasītājas piespriežama starpība 11,61 *euro* apmērā.

R e z o l u t ī v ā

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 440.[11] pantu, 440.[12] pantu, 430. un 432. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

noraidīt AB "Lietuvos draudimas" maza apmēra prasību pret AAS "BTA Baltic Insurance Company" par zaudējumu piedziņu.

Piedzīt no Lietuvā reģistrētās AB "Lietuvos draudimas", reģistrācijas numurs 110051834, par labu AAS "BTA Baltic Insurance Company", reģistrācijas numurs 40103840140, ar lietas vešanu saistītos izdevumus 605 *euro* (sešsimt pieci *euro*) apmērā.

Piedzīt no Lietuvā reģistrētās AB "Lietuvos draudimas", reģistrācijas numurs 110051834, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 11,61 *euro* (vienpadsmit *euro* un sešdesmit viens cents) apmērā.

Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksa veicama pēc šādiem rekvizītiem: saņēmējs Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr. 90001672316, konta Nr. LV51TREL2190458019000, saņēmēja banka Valsts kase, BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķī jānorāda 21499 un lietas numurs, dati lietas dalībnieka identificēšanai.

Noteikt AB "Lietuvos draudimas" sprieduma daļā par naudas summu piedziņu labprātīgas izpildes termiņu 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās, nosakot, ka sprieduma labprātīgas izpildes gadījumā samaksu apliecinoši dokumenti iesniedzami Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā 2018. gada 6. jūlijā.

Tiesnesis A.Dundurs
Tiesnese I.Ozola
Tiesnese S.Beļajeva